

מרצה: מיכאל מגרל megereli@math.biu.ac.il אתר המרצה [אתר המרצה](#) אתר הקורס [wiki](#) סילבוס

הרצאה 1

מילות מפתח: התכנסות, רציפות, קבוצות פתוחות, טופולוגיה ... Topology = Topos + Logos

Topology $\supset$ {Algebraic Topology, Topological Algebra, Differential Topology, ...}

מרחב מטרי -- אחת מהדרכים לקבלת מרחבים טופולוגיים.

{Metric Spaces} $\rightarrow$ {Topological Spaces} (לא על, לא חח"ע)

מרחבים מטריים קישור מומלץ

הגדרה (Frechet 1906): מטריקה (או מרחק) על קבוצה $X \neq \emptyset$ היא פונקציה

$$d : X \times X \rightarrow [0, \infty) \quad (x, y) \mapsto d(x, y)$$

אקסיומות:

$$d(x, y) = 0 \Leftrightarrow x = y \quad (m_1)$$

$$d(x, y) = d(y, x) \quad (m_2)$$

$$d(x, y) + d(y, z) \geq d(x, z) \quad (m_3 \text{ אי שוויון המשולש}).$$

אינדוקציה! (שקול: $d(x_1, x_n) \leq d(x_1, x_2) + d(x_2, x_3) + \dots + d(x_{n-1}, x_n)$)

אומרים ש- (X, d) מ"מ (metric space).

דוגמאות:

$$(1) \quad (\mathbb{R}, d) \quad \text{שמוגדרת לפי} \quad d(x, y) = |x - y|$$

$$(2) \quad X = \mathbb{R}^n \quad x = (x_1, \dots, x_n), y = (y_1, \dots, y_n) \quad \text{א. מטריקה אוקלידית} \quad (\mathbb{R}^n, d)$$

$$d(x, y) = \sqrt{\sum_{i=1}^n (x_i - y_i)^2}$$

$$ב. \text{ מטריקת הסכום} \quad \text{Manhattan metric} \quad d_1(x, y) = \sum_{i=1}^n |x_i - y_i|$$

ג. מטריקת המקסימום $d_{\max}(x, y) = \max\{|x_i - y_i| : i \in \{1, \dots, n\}\}$

הערה: $d_{\max} \leq d \leq d_1 \leq nd_{\max}$

הגדרה: (מרחב נורמי) נניח E מרחב ווקטורי על שדה $\mathbb{R}$.

פונקציה $\|\cdot\|: E \rightarrow [0, \infty)$ נקראת נורמה אם מתקיים:

$$\|v\| = 0 \Leftrightarrow v = 0_E \quad (n_1)$$

$$c \in \mathbb{R}, v \in E \quad \text{לכל} \quad \|cv\| = |c| \cdot \|v\| \quad (n_2)$$

$$\|u+v\| \leq \|u\| + \|v\| \quad (n_3)$$

אז $(E, \|\cdot\|)$ נקרא מרחב נורמי normed space

משפט: לכל מ"נ $(E, \|\cdot\|)$ הפונקציה $d_{\|\cdot\|}(u, v) := \|u - v\|$ $d_{\|\cdot\|}: E \times E \rightarrow [0, \infty)$

היא מטריקה (שנקראת מטריקה של הנורמה) ותמיד מתקיים $\|v\| = d_{\|\cdot\|}(0_E, v)$.

הוכחה:

$$d(x, y) = \|x - y\| = 0 \Leftrightarrow x - y = 0_E \Leftrightarrow x = y \quad (n_1)$$

$$\|x - y\| = \|(-1)(y - x)\| = |-1| \cdot \|y - x\| = \|y - x\| \quad (n_2)$$

$$\|x - z\| = \|(x - y) + (y - z)\| \leq \|x - y\| + \|y - z\| \quad (n_3)$$

$$\|v\| = \|-v\| = \|0_E - v\| = d_{\|\cdot\|}(0_E, v)$$

הערה: "ההתאמה" $(E, \|\cdot\|) \mapsto (E, d_{\|\cdot\|})$ $\{normed spaces\} \rightarrow \{metric spaces\}$

א. לא על

הסבר: למשל מרחב מטרי עם 2 נקודות או מרחב מטרי מעגל עם מטריקה אוקלידית "לא מתקבלת" "בתמונה" של ההתאמה הנ"ל.

ב. חד חד ערכית

הסבר: נובע מהשוויון $\|v\| = d_{\|\cdot\|}(0_E, v)$. מטריקת הנורמה משחזרת את הנורמה.

דוגמאות של מרחב נורמי:

• במרחב ווקטורי $\mathbb{R}^n$ בעל ממד n נגדיר:

א. נורמה אוקלידית $\|x\| = \sqrt{\sum_{i=1}^n x_i^2}$ (משרה מטריקה אוקלידית)

ב. נורמה של הסכום $\|x\|_1 = \sum_{i=1}^n |x_i|$ (משרה מטריקת הסכום)

ג. נורמה של מקסימום $\|x\|_\infty = \max\{|x_i| : i \in \{1, \dots, n\}\}$ (משרה מטריקת מקסימום)

הערה: $\|x\|_\infty \leq \|x\|_1 \leq n \|x\|_\infty$

* בקבוצה $C[a, b] := \{f : [a, b] \rightarrow \mathbb{R} \text{ continuous functions}\}$ נגדיר:

א. $\|f\|_\infty = \max\{|f(x)| : x \in [a, b]\}$ מסמנים גם $\|f\|_\infty$.

משרה מטריקת מקסימום $d_{max}(f_1, f_2) = \max_{a \leq x \leq b} |f_1(x) - f_2(x)|$ (מדוע מתקבל Max?)

"הסטייה" המקסימלית בין הפונקציות f_1, f_2 בקטע נתון.

ב. $\|f\|_1 = \int_a^b |f(x)| dx$ משרה "מטריקת השטחים" $d_1(f_1, f_2) = \int_a^b |f_1(x) - f_2(x)| dx$

"השטח" בין הגרפים של הפונקציות f_1, f_2 בקטע $[a, b]$

הגדרה: (X, d) נקרא **מרחב פסאודו-מטרי** (*pseudometric*), נקרא *semimetric* לפעמים) אם:

$d(x, y) = 0 \iff x = y$ (m_1 החלשה של m_1)

$d(x, y) = d(y, x)$ (m_2)

$d(x, y) + d(y, z) \geq d(x, z)$ (m_3)

הגדרה: (X, d) נקרא **מרחב אולטרה-מטרי** ultrametric אם:

$$d(x, y) = 0 \Leftrightarrow x = y \quad (m_1)$$

$$d(x, y) = d(y, x) \quad (m_2)$$

$$\max\{d(x, y), d(y, z)\} \geq d(x, z) \quad (m_3 \text{ חזוק של } m_3)$$

$$\{\text{pseudometric}\} \supset \{\text{metric}\} \supset \{\text{ultrametric}\}$$

הערה: לכל מטריקה d גם $c \cdot d$ מטריקה $\forall c > 0$ (נכון גם עבור פ"מ, אולטרה-מטריקה)

- לכל קבוצה X נגדיר $d_0(x, y) = 0 \quad \forall x, y \in X$ **פסאודו מטריקת האפס**.

- ב- $X = \mathbb{R}^2$, נגדיר $\rho_1(x, y) := |x_1 - y_1|$

פסאודו-מטריקה (אבל לא מטריקה). **למשל** $\rho_1((3,5), (3,18)) = 0$.

- ב- $X = \mathbb{R}^n$, נגדיר $\rho_k(x, y) := |x_k - y_k|$ (הרכיב ה- k)

- ב- $X = C[0, 5]$ $\|f\|_{1 \leq x \leq 2} = \max\{|f(x)| : x \in [1, 2]\}$ **semi-norm (מדוע לא נורמה?)**

- נגדיר על קבוצה X "אולטרה-מטריקת 1-0":

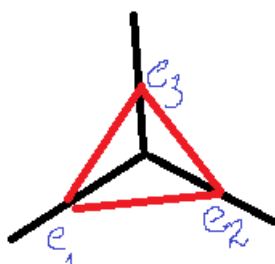
$$d_\Delta(x, y) = \begin{cases} 1 & x \neq y \\ 0 & x = y \end{cases}$$

טענה: על כל קבוצה X עם $|X| \geq 2$ יש (לפחות) $2^{\aleph_0} = \aleph$ מטריקות שונות.

$$\text{card}\{rd_\Delta : r > 0\} = \text{card}(\mathbb{R}) = 2^{\aleph_0}$$

$$\text{תרגיל: } X = \left\{ \frac{e_1}{\sqrt{2}}, \frac{e_2}{\sqrt{2}}, \dots, \frac{e_n}{\sqrt{2}} \right\} \subset \mathbb{R}^n$$

עם מטריקה שמושרית מ d נותן דוגמה ספציפית של d_Δ .

הסבר:

$$d\left(\frac{e_i}{\sqrt{2}}, \frac{e_j}{\sqrt{2}}\right) = \left\| \frac{e_i}{\sqrt{2}} - \frac{e_j}{\sqrt{2}} \right\| = \frac{1}{\sqrt{2}} \underbrace{\|e_i - e_j\|}_{\sqrt{2}} = \begin{cases} 1 & i \neq j \\ 0 & i = j \end{cases}$$

$$\|e_i - e_j\| = \sqrt{\dots + 1^2 + \dots + 1^2 + \dots} = \sqrt{2} \quad i \neq j \text{ נשים לב כי כאשר } i \neq j$$

• **דוגמה חשובה:** על שלמים $\mathbb{Z}$ נגדיר מטריקה ק-אדית לכל מספר ראשוני $p \in \mathbb{P}$ נתון.

$$d_p(x, y) := \begin{cases} \frac{1}{p^{k(x,y)}}, & k(x, y) := \max\{i : p^i | (x - y)\}, \quad x \neq y \\ 0, & x = y \end{cases}$$

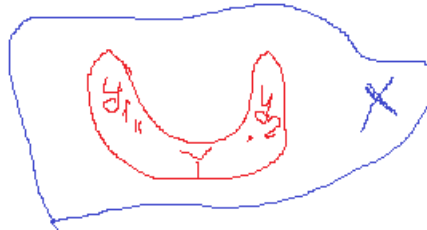
$$d_3(24, 6) = ? \quad .x = 24, y = 6, p = 3 \quad \text{למשל:}$$

$$d_3(24, 6) = \frac{1}{3^2} = \frac{1}{9}$$

$$24 - 6 = 18 = 3^2 \cdot 2$$

$$d_3(0, 5) = d_3(0, 1) = 1$$

הגדרה (תת מרחב מטרי): יהי (X, d) מ"מ, $\emptyset \neq Y \subseteq X$.

מטריקת הצמצום של Y מוגדרת:

$$d_Y(y_1, y_2) = d(y_1, y_2)$$

$$\forall y_1, y_2 \in Y$$

מתקבל מ"מ (Y, d_Y) שנקרא **תת מרחב מטרי של (X, d)** .

$$Y = \underbrace{\left\{ \frac{e_i}{\sqrt{2}}, 1 \leq i \leq n \right\}}_{\text{ת"מ מטרי}} \subset \underbrace{(\mathbb{R}^n, d)}_{=X} \quad \text{למשל:}$$

מטריקת הצמצום על Y כאן שווה ל- d_Δ .

הערה: כל מ"מ הוא תת מרחב מטרי (עד כדי איזומטריה) של מרחב נורמי (נוכיח בהמשך).

הגדרה: נתון מ"מ (X, d) , $\emptyset \neq A, B \subseteq X$,

$$d(A, B) = \inf\{d(a, b) | a \in A, b \in B\}$$

$$0 \leq d(A, B) < \infty$$

אזהרה: זאת לא מטריקה וגם לא פסאודו-מטריקה בקבוצה $P(X)$ של תת קבוצות.

הערה: לא תמיד $\inf$ ניתן להחליף ב- $\min$.

$$A = \{x \in \mathbb{R} | x < 0\}, B = \{x \in \mathbb{R} | x > 0\}$$

$$\min \neq \inf = d(A, B) = 0$$

תרגיל חשוב: תמיד מתקיים $|d(x, A) - d(y, A)| \leq d(x, y)$

הגדרה (הקוטר): $diam(A) := \sup\{d(x, y) | x, y \in A\}$

$$0 \leq diam(A) \leq \infty$$

$diam(A) < \infty$ אם A נקראת **חסומה**

הערה: לא תמיד $\sup = \max$ $A = (0, 1)$ $\sup = \max \neq \dots = diam = 1$

דוגמה: $diam(\mathbb{Z}, d_p) = 1$

$$\frac{1}{p^k} \leq 1 \quad \forall k \in \{0, 1, \dots\} \quad d_p(0, 1) = 1$$

הגדרות: יהי (X, d) , $a \in X$, $r > 0$.

(1) **כדור פתוח** עם מרכז ב- a ורדיוס r $a \in B(a, r) = B_r(a) := \{x \in X | d(a, x) < r\}$

(2) **כדור סגור** $a \in B[a, r] = B_r[a] := \{x \in X | d(a, x) \leq r\}$

(3) **ספירה** $a \notin S(a, r) = S_r(a) := \{x \in X | d(a, x) = r\}$ *sphere*

הערה: $a \in B(a, r) \subseteq B[a, r]$ $\underbrace{S(a, r)}_{a \notin} \subsetneq \underbrace{B[a, r]}_{a \in}$

דוגמה: לתאר $B(a,r), B[a,r], S[a,r]$ במרחב (X, d_Δ) .

$$\text{למשל: } S[a,r] = \begin{cases} \emptyset & 0 < r \neq 1 \\ X \setminus \{a\} & r = 1 \end{cases} \quad \dots \quad \text{(המשיכו !)}$$

דוגמה: ב $(\mathbb{Z}, d_3)$ $B[0, \frac{1}{3}] = 3\mathbb{Z}$

$$B[0, \frac{1}{3}] = \{x \in \mathbb{Z} : d_3(x, 0) \leq \frac{1}{3}\} = \{x \in \mathbb{Z} : 3 \mid x\} = 3\mathbb{Z} \quad \text{הסבר:}$$

תכונות: (לבדוק !)

$$0 < r_1 \leq r_2 \Rightarrow B_{r_1}(a) \subseteq B_{r_2}(a) \quad (\text{א})$$

$$\text{ב) } \text{diam}(B_r(a)) \leq 2r \quad (\text{לא תמיד שווה. דוגמה ?})$$

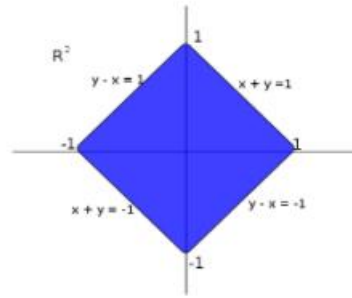
$$\exists z \in X, \exists r > 0 : A \subseteq B_r(z) \Leftrightarrow \text{חסומה } A \subseteq X \quad (\text{ג})$$

$$B_{d_Y}(y, \epsilon) = B(y, \epsilon) \cap Y \quad (\text{ד) (כדור בתת מרחב)})$$

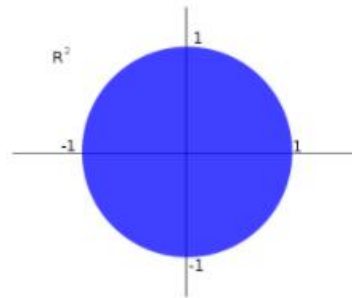
$$d \leq \rho \Rightarrow B_\rho(a, r) \subseteq B_d(a, r) \quad (\text{ה})$$

דוגמה: לתאר $B(a,r)$ במרחבים $(\mathbb{R}^2, d_{max}), (\mathbb{R}^2, d_1), (\mathbb{R}^2, d)$

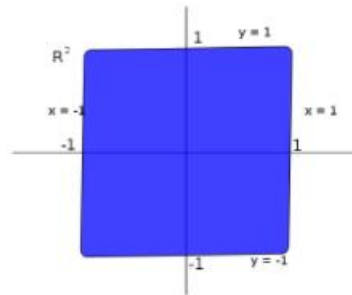
- The metric induced by $\|\cdot\|_1$ in that case, the unit ball is: $|x| + |y| < 1$

- The metric induced by $\|\cdot\|_2$ in that case, the unit ball is: $\sqrt{x^2 + y^2} < 1$

- The metric induced by $\|\cdot\|_\infty$ in that case, the unit ball is: $\max\{|x|, |y|\} < 1$

הגדרה: $f: (X, d) \rightarrow (Y, \rho)$ (בין מרחבים – מטריים). אומרים ש- f

שיכון איזומטרי אם **שומרת מרחקים**, כלומר $\forall x_1, x_2 \in X: \rho(f(x_1), f(x_2)) = d(x_1, x_2)$

$$\begin{cases} f(X) = Y \\ f \text{ שומרת מרחקים} \end{cases} \quad \text{איזומטריה אם}$$

טענה: כל שיכון איזומטרי תמיד חח"ע.

הוכחה: אם $x_1 \neq x_2$ נניח ש $f(x_1) = f(x_2)$

אז לכן $0 = \rho(f(x_1), f(x_2)) = d(x_1, x_2) \underset{m_1}{>} 0$

שימו לב: אם $f: X \rightarrow Y$ שיכון איזומטרי אם ורק אם $f: X \rightarrow f(X)$ איזומטריה.

הערה: איזומטריה ב- $Metr$ בתפקיד של איזומורפיזמים. ז"א יש אותן תכונות מטריה.

• $[8,10] \neq [1,2] \approx [5,6]$

הסבר: הזזה ל 4 יחידות בממשיים היא איזומטריה

$$T_4: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, x \mapsto 4 + x$$

משרה איזומטריה $[1,2] \rightarrow [5,6]$

• שיכון איזומטרי לינאר $\mathbb{R}^m \rightarrow \mathbb{R}^n$ לכל $m \leq n$ (להשלים)

• כל הזזה $T_a: E \rightarrow E$ $T_a(v) = a + v$ במרחב נורמי $a \in E$ היא איזומטריה.

הסבר: $\|(a + v_1) - (a + v_2)\| = \|v_1 - v_2\|$

• כל הזזה $T_a: \mathbb{Z} \rightarrow \mathbb{Z}$ $T_a(x) = a + x$ במרחב $(\mathbb{Z}, d_p)$ היא איזומטריה.

(להשלים)

• $(\mathbb{Z}, d_3)$ לא איזומטרי עם $(\mathbb{Z}, d_5)$.

הסבר: ב $(\mathbb{Z}, d_5)$ קיימות נקודות x, y כך ש $d_5(x, y) = \frac{1}{5}$ אבל לר ב $(\mathbb{Z}, d_3)$.

• קיים שיכון איזומטרי $\mathbb{R}^n \rightarrow l_2$.

(להשלים) דומה למקרה של $\mathbb{R}^m \rightarrow \mathbb{R}^n$ לכל $m \leq n$.

• קיים שיכון איזומטרי $(\mathbb{N}, d_\Delta) \rightarrow l_2$.

הסבר מהיר: $(\mathbb{N}, d_\Delta) \rightarrow \{\frac{e_n}{\sqrt{2}} : n \in \mathbb{N}\}, n \mapsto \frac{e_n}{\sqrt{2}}$ איזומטריה.

הערה: מרחב הילברט סדרתי $l_2 = \{x = (x_1, x_2, \dots) : \sum_{i=1}^{\infty} x_i^2 < \infty\}$

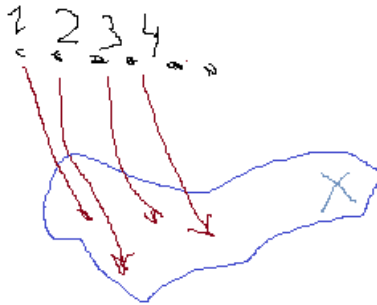
$$\langle x, y \rangle := \sum_{i=1}^{\infty} x_i y_i \quad \|x\| := \sqrt{\sum_{i=1}^{\infty} x_i^2}$$

מכפלה סקלרית (פנימית)

התכנסות סדרות

הגדרה (תזכורת): סדרה x_n בקבוצה X היא פונקציה $f: \mathbb{N} \rightarrow X, n \mapsto f(n) = x_n$.

תת סדרה x_{n_k} היא צמצום הפונקציה על תת קבוצה אינסופית $n_1 < n_2 < n_3 < \dots$

הגדרה: אומרים שסדרה x_n מתכנסת ל $a \in X$ במרחב (X, d)

ונסמן $\lim_{n \rightarrow \infty} x_n = a$ (או $x_n \xrightarrow{d} a$) אם מתקיים:

$$\lim_{n \rightarrow \infty} d(a, x_n) = 0 \quad \text{הגדרה 1:}$$

הגדרה 2: כל ε -סביבה $B(a, \varepsilon)$ של a מכילה כמעט כל האיברים של הסדרה x_n

$$\forall \varepsilon > 0 \quad \exists n_\varepsilon \in \mathbb{N} \quad n \geq n_\varepsilon \Rightarrow d(a, x_n) < \varepsilon \quad \text{הגדרה 3:}$$

$$\lim_{n \rightarrow \infty} 3^n = 0 \quad (\mathbb{Z}, d_3) \quad \text{דוגמה: ב}$$

$$\text{הסבר: כי } d_3(3^n, 0) = \frac{1}{3^n} \rightarrow 0$$

הערה:

- סדרה קבועה לבסוף תמיד מתכנסת (ברור מה הגבול!). בכל מרחב (X, d) .
- תת סדרה של סדרה מתכנסת גם מתכנסת (ברור מה הגבול!).
- נניח $\rho \leq d$. אז $x_n \xrightarrow{\rho} a \iff x_n \xrightarrow{d} a$.
- **הסבר:** $0 \leq \rho(a, x_n) \leq d(a, x_n) \rightarrow 0$ בעזרת תכונת סנדוויץ $\rho(a, x_n) \rightarrow 0$.
- התכנסות ב $\mathbb{R}^n$ היא התכנסות רכיב-רכיב.
- **הסבר:** התכנסות גוררת "התכנסות רכיב-רכיב" כי $0 \leq \|v^{(m)} - u\|_k \leq \|v^{(m)} - u\| \xrightarrow{m \rightarrow \infty} 0$ (נורמה לפי קואורדינטה ה k)

גם ההפך נכון. תשתמשו בזה ש $\sum_{k=1}^n \|v\|_k$ = "נורמה של הסכום".

תרגיל: תנו דוגמה של סדרה לא מתכנסת ב l_2 שמתכנסת רכיב-רכיב.

הסבר: הסדרה הבאה מתכנסת רכיב רכיב ל ווקטור האפס

$$e_1 = (1, 0, 0, 0 \dots)$$

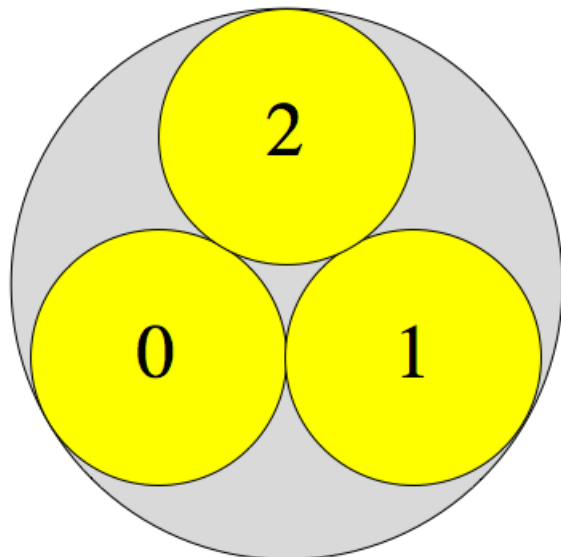
$$e_2 = (0, 1, 0, 0 \dots)$$

$$e_3 = (0, 0, 1, 0 \dots)$$

...

(המשיכו ...) $d(e_i, e_j) = 1 \quad \forall i \neq j$ כי $\{e_n\}_{n \in \mathbb{N}}$ לא מתכנס

*תרגיל: לפי האיור הבא תרכיבו ניסוח לתרגיל אפשרי לגבי מ"מ $(\mathbb{Z}, d_3)$

הגדרה: נק' $a \in X$ נקראת **מבודדת** (isolated) אם $\exists \epsilon > 0: B(a, \epsilon) = \{a\}$

דוגמאות: א. אין נקודה מבודדת ב $\mathbb{R}$ או ב $\mathbb{Q}$ ...

ב. נקודה 3 מבודדת בתת מרחב $X = [0, 1] \cup \{3\}$ של $\mathbb{R}$.

הגדרה: מ"מ (X, d) נקרא **דיסקרטי** אם כל נקודה ב X מבודדת.

• $\mathbb{N}, \mathbb{Z}$, כל מרחב X עם מטריקת 0-1 הם דיסקרטיים.

• (Hamming distance)

בקבוצה $F(\mathbb{N}) = \{(x_1, x_2, \dots) : x_i \in \{0,1\} \exists k \in \mathbb{N} x_i = 0 \forall i > k\}$

$$d_H(x, y) = \sum_i |x_i - y_i|$$

$(F(\mathbb{N}), d_H)$ מרחב מטרי כך שהטופולוגיה שלו היא דיסקרטית.

המשמעות של $d_H(x, y)$ היא מספר ההבדלים בין המילים x, y .

מ"מ $(F(\mathbb{N}), d_H)$ משוכן לתוך מרחב נורמי $l_1 = \{x = (x_1, x_2, \dots) : \sum_{i=1}^{\infty} |x_i| < \infty\}$

משפט: a נקודה מבודדת במרחב מטרי (X, d) אם ורק אם

$\lim x_n = a$ גורר שהסדרה x_n היא בהכרח קבועה לבסוף $x_1, \dots, x_m, a, a, \dots$.

הוכחה: אם a מבודדת אז קיים $\varepsilon > 0$ כך ש $B(a, \varepsilon) = \{a\}$.

(כיוון ראשון) נניח ש $\lim x_n = a$.

עבור ε הנ"ל קיים $n_\varepsilon \in \mathbb{N}$ כך ש $x_n \in B(a, \varepsilon) = \{a\}$ אז הסדרה היא לבסוף a .

(כיוון שני) נניח כעת שנקודה a לא מבודדת.

נוכח יותר: שקיימת סדרה עם איברים שונים שמתכנסת ל a .

נבחר $x_1 \neq a$ (אם לא קיים אז המרחב הוא נקודון $\{a\} = X$ והנקודה מבודדת).

נבחר $0 < \varepsilon_1 < \min\{d(a, x_1), 1\}$

נעיר ש $0 < d(a, x_1)$ כי (X, d) מרחב מטרי ומתקיימת m_1 .

בגלל ש a לא מבודדת קיים $x_2 \in B(a, \varepsilon_1), x_2 \neq a$.

נעיר ש $x_2 \neq x_1$ כי $d(a, x_2) < d(a, x_1)$ וגם $d(a, x_2) < 1$.

נמשיך בצורה רקורסיבית את הבנייה.

אם כבר הגדרנו $x_1, \dots, x_n$ (שונים) $d(a, x_n) < d(a, x_{n-1}) < \dots < d(a, x_1)$

ולא שווים ל a עם התנאי $\forall 1 < k \leq n \ d(a, x_k) < \frac{1}{k-1}$

אז נבחר ε_n שמקיים $0 < \varepsilon_n < \min\{d(a, x_n), \frac{1}{n}\}$

ונבחר x_{n+1} כך ש $d(a, x_{n+1}) < \varepsilon_n, x_{n+1} \neq a$ (שוב שימו לב ש a לא מבודדת)

אז $d(a, x_{n+1}) < d(a, x_n) < d(a, x_{n-1}) < \dots < d(a, x_1)$

כך נקבל סדרה עם איברים שונים ו $\lim x_n = a$ כי לכל $n > 1$ $d(a, x_n) < \frac{1}{n-1}$

תרגיל: הוכיחו שלא קיימת נקודה מבודדת ב $(\mathbb{Z}, d_p)$.

הסבר: $a + p^n \xrightarrow{d_p} a \quad \forall a \in \mathbb{Z}$ סדרה עם איברים שונים שמתכנסת ל a .